

Hidat építeni a két oldal között
Magyar Hírlap 2007. szeptember 27.

A négy válság közül egy is elég lett volna ahhoz, hogy a magyar politikai elit megegyezzen egy nemzeti kerekasztal keretében és a két lehetséges út közül a bizalmon és együttműködésen alapulót válassza – állítja Matolcsy György. Az Orbán-kormány volt gazdasági minisztere lapunknak elmondja, miért vállalta el a Fidesz-frakció új nemzetstratégiai műhelyének vezetését, és kikkel rajzolná föl a közös jövőképet.

FAGGYAS SÁNDOR

– Éppen két éve, a választások előtt fél évvel azt mondta, 2006 a gazdasági korszakváltás éve lesz, ami egybeeshet a kormányváltással. Ez utóbbi elmaradt, de egy éve valóban új gazdasági korszak kezdődött, ha nem is egészen olyan, amilyent a gazdasági konzultáció vezetőjeként és gazdasági miniszterjelöltként képzelt. Ezért tart szilenciumot tavaly óta?

– Két évvel ezelőtt egyértelmű volt számomra, hogy 2006-ban nemzetpolitikai és gazdaságpolitikai fordulatra van szükség. Az előbbire azért, mert a nemzeti érdekérvényesítés esélyeit meghatározó folyamatok és erőviszonyok számottevően romlottak 2002 után. Az utóbbira pedig azért, mert négy év alatt a magyar gazdaság a térségbeli vezető pozíciójából a sereghajtók közé csúszott vissza. Két úton lehetett volna elindulni. Az egyik a Fidesz által kínált nemzetpolitikai és gazdaságpolitikai fordulat, amely döntően a bizalomra, az együttműködésre épül. Az állam működésének hatékonyabbá és átláthatóbbá tételét, az államháztartás gyökeres reformját, a kis- és középvállalkozói szektor megerősítését nyílt társadalmi-gazdasági megállapodásokkal, konszenzuson nyugvó radikális adó- és járulékcsoökkentéssel, a magyar tulajdonú vállalkozások feltőkésítésével képzeltük el. A másik út a kormánykoalíció bizalmatlanságra, megosztásra, az átláthatatlan és ellenőrizhetetlen hatalmi politizálásra épülő programja volt, amely nem bekapcsolja, hanem kikapcsolja a gazdasági és a társadalmi élet szereplőit a döntésekből, nem bővíti, hanem szűkíti a lehetőségeket, egyre több pénzt vesz el a társadalomtól, és egyre kevesebbet ad vissza.

– A választók nyilván nem így látták a két utat, mert ha kis többséggel is, de a Gyurcsány-kormány folytatására szavaztak.

– Két rossz választás történt Magyarországon. A magyar szavazópolgárok rosszul választottak 2006 tavaszán, de a felelősség valójában a balliberális koalíciót terheli, hiszen becsapták az embereket. Mindenki tudja, a kormányfő is beismerte, hogy az emberek a tényleges gazdasági helyzet és a valódi kormányzati szándékok ismeretének hiányában szavaztak bizalmat a kormányzó pártoknak, és nem a jelenlegi gazdaság- és társadalompolitikára adtak felhatalmazást. Ezt követően a kormány is rosszul választott a bizalmatlanságra és diktátumokra épülő megszorító programmal.

– Ön a tavalyi választások előtt és után is ugyanazt javasolta: új nemzeti kerekasztal összehívását és hosszú távra szóló, átfogó társadalmi-gazdasági megállapodások megkötését a politika, a gazdaság és a társadalom bajainak közös orvoslására. A magyar politika mély megosztottságát látva komolyan gondolta, hogy van erre esély?

– Komolyan hittem, mert a választások után mindenki számára világossá vált, hogy nemzetstratégiai szempontból rendkívüli helyzetbe került az ország. A rendkívüli helyzetre különleges, szokatlan megoldást kellett volna találnia a magyar politikai elitnek. Már tavaly júniusban a nyílt pénzügyi válság is megkövetelte ezt, amikor a miniszterelnök beismerte az államháztartás tényleges, katasztrofális hiányát, de még nem volt nyílt politikai válság, ami egy éve, az őszi beszéd nyilvánosságra kerülésekor robbant ki, és még nem tudtuk, hogy egyre mélyebb erkölcsi és szociális válságba süllyedünk. A négy válság közül egy is elég lett volna ahhoz, hogy a magyar politikai elit megegyezzen egy nemzeti kerekasztal keretében és a két lehetséges út közül a bizalmon és együttműködésen alapulót válassza.

– Az egy éve tartó politikai pathhelyzetből és a mélyülő szociális válságból a sikeres népszavazásban látja a kiutat a Fideszt. De mit lehet tenni akkor, ha azután is változatlan marad a kormány összetétele és politikája?

– A demokratikus játékszabályok szerint az ellenzék számára az utolsó kísérlet a népszavazás. Ha netán ez sem vezetne eredményre, akkor nem marad más, mint megkezdeni a felkészülést a következő választásokra. Ez év végére Navracsics Tibor irányításával elkészül a Fidesz új programja, amelynek képviselőjére szerintem érdemes felállítani – a brit árnyékkormányhoz hasonlóan – az ellenzéki kormányt. Egyúttal meg kell találni azokat az egyeztetési és együttműködési formákat, amelyek keretében az ellenzéki kormány – részben a hatalmon levő politikai elit egy részével, részben a gazdasági, társadalmi, szellemi élet képviselőivel – megkezdi a párbeszédet és a hosszú távú megállapodások kidolgozását a legfontosabb nemzeti sorskérdésekben.

– A két politikai oldal értékrendje, világ- és jövőképe, sőt nyelvhasználata is ma oly távol van egymástól, hogy nehezen képzelhető el érdemi párbeszéd, pláne megállapodás.

– Ezért van szükség olyan közös nemzetstratégiára, amely 2025-ig felrajzolja a magyar jövőképet, a jövőképen alapuló legfontosabb nemzeti célokat, és a szükséges intézményeket, eszközöket. A magyar politikai és szellemi elit máig adós egy hosszú távú nemzetstratégia és jövőkép megalkotásával. 1990-től az Antall-kormány öt pillérré építette a nemzetstratégiáját: az atlanti szolidaritás, az európai integráció, a magyarság határon átívelő újraegyesítése, a demokratikus átmenet és a szociális piacgazdaság. Azt gondolom, ez akkor sem volt elég, hiszen nem volt nemzeti jövőkép, senki nem dolgozta ki a gazdasági felzárkózás és a középosztályosodás programját, nem foglalkoztunk a nemzeti vagyon sorsával, és a kockázatokkal, illetve lehetséges szövetségesekkel sem számoltunk. A hiányosságok ellenére minden későbbi kormány folytatta az antalli pillérek megépítését. Ezek közül a NATO- és az EU-integráció megvalósult, a magyarság újraegyesítése azonban a 2004. december 5-i népszavazással súlyos sebet kapott. A demokratikus átmenet félúton megállt, hiszen bizonyos intézmények nem jöttek létre, a meglévők működésére egyre gyakrabban

árnyék vetül, a demokratikus normákat a hatalom súlyosan megsérti, mert nem megfelelőek a rendszerbe épített fékek és ellensúlyok. A szociális piacgazdaság programja pedig nyilvánvalóan nem valósult meg.

– A Fidesz szociális válságról beszél, és minden felmérés szerint a társadalom 1990 óta soha nem volt annyira elégedetlen a kormány gazdasági és szociális teljesítményével, mint az utóbbi egy évben.

– Nem csoda, hiszen Magyarországon antiszociális piacgazdaság alakult ki. Például az EU 27 tagállama közül nálunk a legnagyobb – hatszoros – a jövedelemkülönbség a legjobban és legrosszabbul kereső között, és nálunk az egyik legszűkebb a tulajdonnal rendelkező középosztály. Magyarországon a piac és a pénz logikája mindig és mindenhol legyőzi a nemzeti érdek és a közösségi szolidaritás elvét. Ez ellentétes a szociális piacgazdaság európai eszméjével és gyakorlatával.

– Tavaly nyár óta szép csöndben végzi országgyűlési képviselői és intézetvezetői-gazdaságkutatói munkáját. Feladta a társadalmi-gazdasági megállapodásokra és az új nemzeti kerekasztalra vonatkozó ideáját?

– Nem szoktam feladni eszméimet és terveimet. Eddig vártam, figyeltem és készültem. Most új helyzet van. A Fidesz elnöke tizenhat új politikai munkacsoportot állított fel az országgyűlési frakción belül és engem kért fel arra, hogy szervezzem meg a nemzetstratégiai műhelyt. Ennek keretében szeretnénk fölvázolni egy 2025-ig kitekintő magyar jövőképet és nemzetstratégiát, amely megpróbál válaszokat adni mindazokra a kérdésekre, amelyeket az elmúlt tizenhét évben a politikai és szellemi elit nem tudott vagy nem is akart megválaszolni. Például hogy mikor és miképpen lesz erkölcsi, lelki megújulás és népesedési fordulat, gazdasági felzárkózás, tudásalapú társadalom, hogyan fordíthatjuk vissza az antiszociális piacgazdaságot szociális piacgazdasággá, hogyan lehetünk a globalizáció veszteseiből annak nyertesei, hogyan tudunk alkalmazkodni az új globális és regionális kihívásokhoz, játékszabályokhoz, hogyan tudjuk összeegyeztetni a versenyt és a szolidaritást, a szabadságot és a felelősséget, az egyén és a közösség érdekét, és így tovább. Mindehhez hogyan tudjuk megvalósítani a magyar politika, gazdaság és társadalom alapvető intézményeinek mélyreható átalakítását, tehát reformját – társadalmi konszenzussal.

– Kivel képzelik el a közös gondolkodást és jövőtervezést?

– A következő hetekben és hónapokban megkeressük a gazdasági és a szellemi, kulturális élet mérvadó képviselőit, a tudomány és az oktatás kiemelkedő alakjait, a civil szervezetek, szakmai érdekképviseletek meghatározó képviselőit, hogy vegyenek részt ebben a munkában.

– Csak ellenzéki, vagy a kormánypártokhoz közelebb álló szakemberek, értelmiségiek is kapnak meghívót? Hiszen a két nagy politikai erő – legalábbis a felső szinten – szóba sem áll egymással.

– Magyarországon ma a két szembenálló oldal között olyan mély politikai és érzelmi szakadék tátong, ami az Európai Unióban, sőt az egész fejlett világban is példátlan. Az egész politikai elitben elveszett az ország bizalma, mert kiderült, hogy az egyik oldal nem tud a közjó érdekében kormányozni, de képes választást nyerni, nem számít,

milyen módon és áron – a másik oldal pedig ugyan valaha jól kormányzott, de nem képes választást nyerni. A négy válság együttes eredőjeként egyik pártnak, politikusnak sem hisz már a társadalom többsége, ezért a politikai elitnek újból ki kell érdemelnie a társadalom bizalmát. Ehhez kell a közös jövőkép és a nemzetstratégia, amely híd lehet a két oldal között, és híd a politikai elit és a társadalom között.

– Ki tudja megépíteni?

– A szellem, a tudomány, a kultúra hiteles és nyitott embereinek, a civil közösségek, szakmai műhelyek józan, jó szándékú képviselőinek, a nemzet jövőjéért felelősséget vállaló, önzetlen patriótáknak kellene elkezdeniük a hídverést. Hiszek abban, hogy találunk társakat, szövetségeseket mindkét politikai oldalon, mert olyan mély a válság, olyan nagy a kényszer, hogy nem tehetünk mást, mint hogy összefogunk. Az általam irányított nemzetstratégiai műhely közös gondolkodással, elemzésekkel, nyilvános vitákkal, konferenciákkal, kiadványokkal kívánja ezt elősegíteni.

– Orbán Viktor és Navracsics Tibor is megerősítette, hogy az év végéig elkészítik és közzéteszik a Fidesz új programját. A kormányzati ciklusokon átívelő nemzetstratégiát mikor ismerheti meg a nyilvánosság?

– A munka első eredményei reményeim szerint az év végére már megjelenhetnek a Fidesz programjában. A nemzetstratégiai fordulat kulcsa a gazdaságban van. Mindenekelőtt a globális versenyképességünk, a mainál sokkal gyorsabb gazdasági növekedésünk és az uniós fejlettségi szinthez való felzárkózásunk politikai, társadalmi és gazdasági feltételeit kell konszenzussal megteremteni, ebben a sorrendben. Remélem, ebben mindenki egyetért, világnézettől és politikai rokonszenvtől függetlenül.